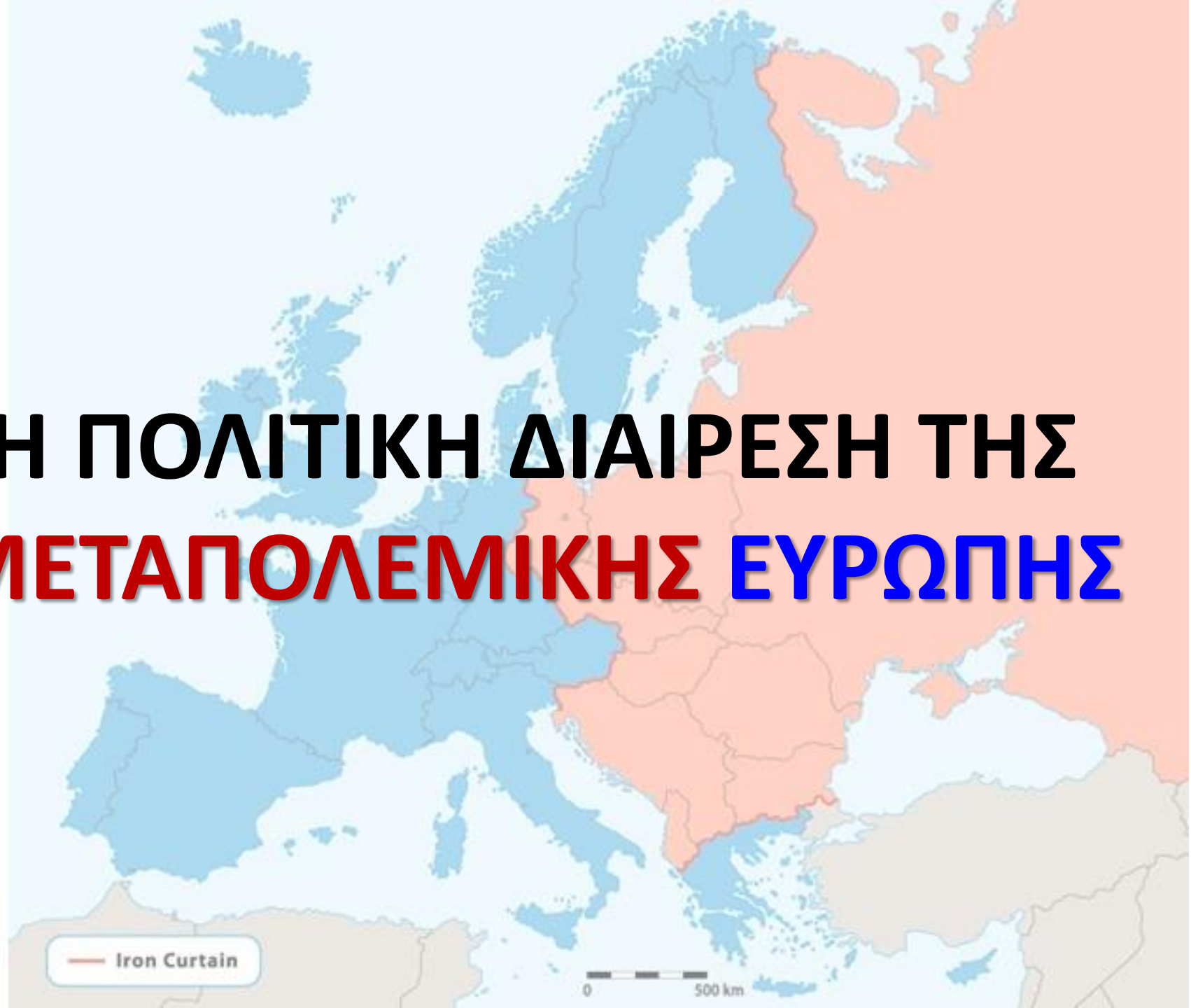

Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Η ΔΙΑΣΚΕΨΗ ΤΗΣ ΓΙΑΛΤΑΣ

Τον Φεβρουάριο του 1945 οι ηγέτες

- της **Σοβιετικής Ένωσης** Ιωσήφ Στάλιν
- της **Βρετανίας** Ουίνστον Τσώρτσιλ
- και των **Η.Π.Α.** Φρανκ Ρούσβελτ

συναντήθηκαν στην **Γιάλτα** της Κριμαίας για να συμφωνήσουν από κοινού την στάση τους απέναντι στη **Γερμανία** και να οργανώσουν τον μεταπολεμικό κόσμο.

Η Γιάλτα είναι τουριστικό θέρετρο στη χερσόνησο της Κριμαίας

Πηγή εικόνας: www.dioptra.gr

Η ΔΙΑΣΚΕΨΗ ΤΗΣ ΓΙΑΛΤΑΣ

Στη Γιάλτα αποφασίστηκε επίσης

- η αναγνώριση των **φιλοσοβιετικών** κυβερνήσεων των κρατών της Ανατολικής Ευρώπης από **Αμερικανούς** και **Βρετανούς**
- η άνευ όρων παράδοση της **Γερμανίας**
- η ίδρυση ενός διεθνούς οργανισμού προάσπισης της ειρήνης Ο.Η.Ε.

Η Γιάλτα της Κριμαίας

Πηγή εικόνας: <https://www.navihellas.gr/gr/port.php?id=289>

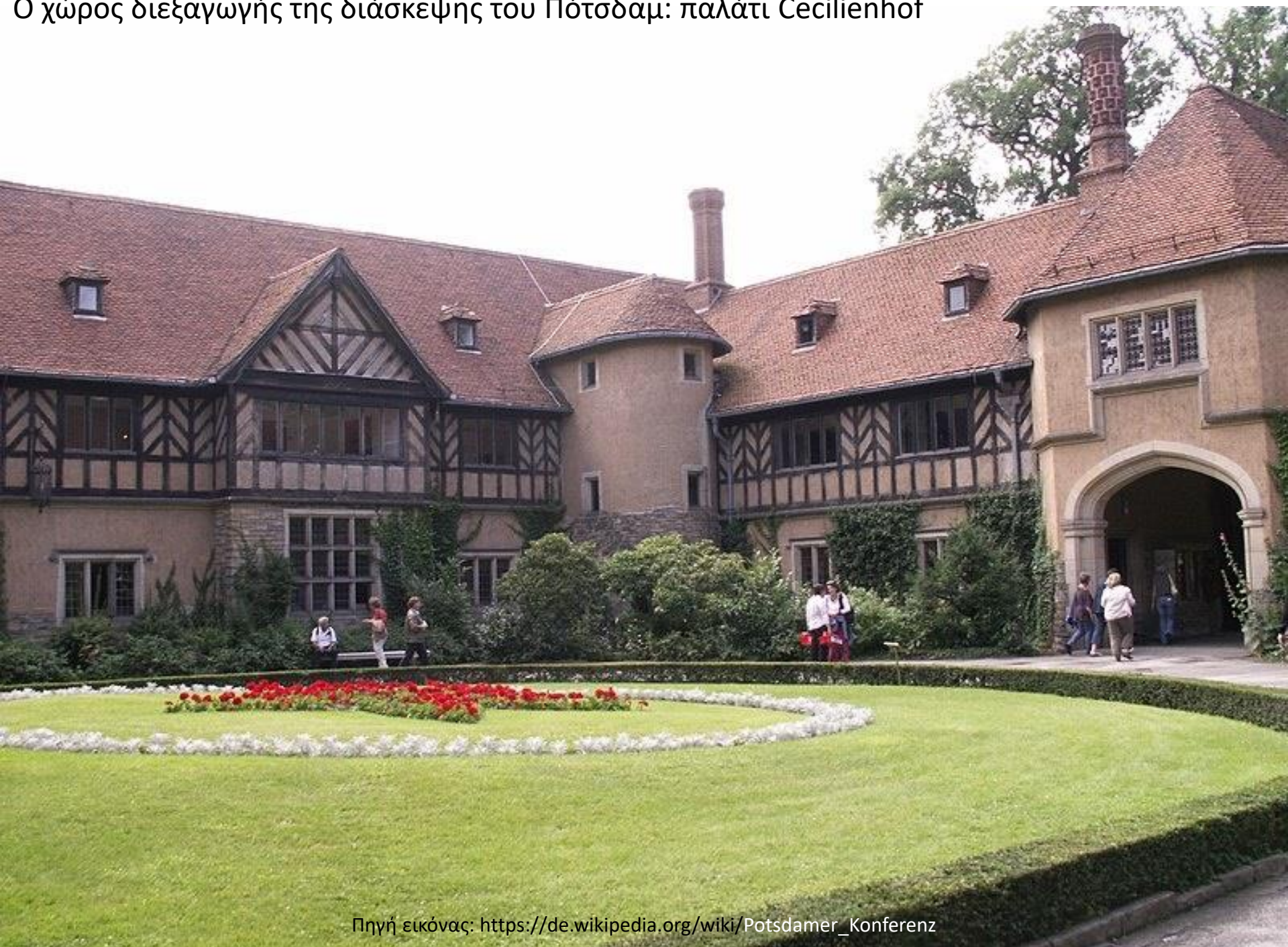
Η ΔΙΑΣΚΕΨΗ ΤΟΥ POTSDDAM

Στο προάστιο του Βερολίνου Potsdam έλαβε χώρα η ομώνυμη διάσκεψη το καλοκαίρι του 1945 όπου έλαβαν μέρος:

- ο ηγέτης της **Σοβιετικής Ένωσης** Ιωσήφ Στάλιν
- ο πρωθυπουργός της **Βρετανίας** Κλέμεντ Άπλη
- και ο πρόεδρος των **Η.Π.Α.** Χάρι Τρούμαν

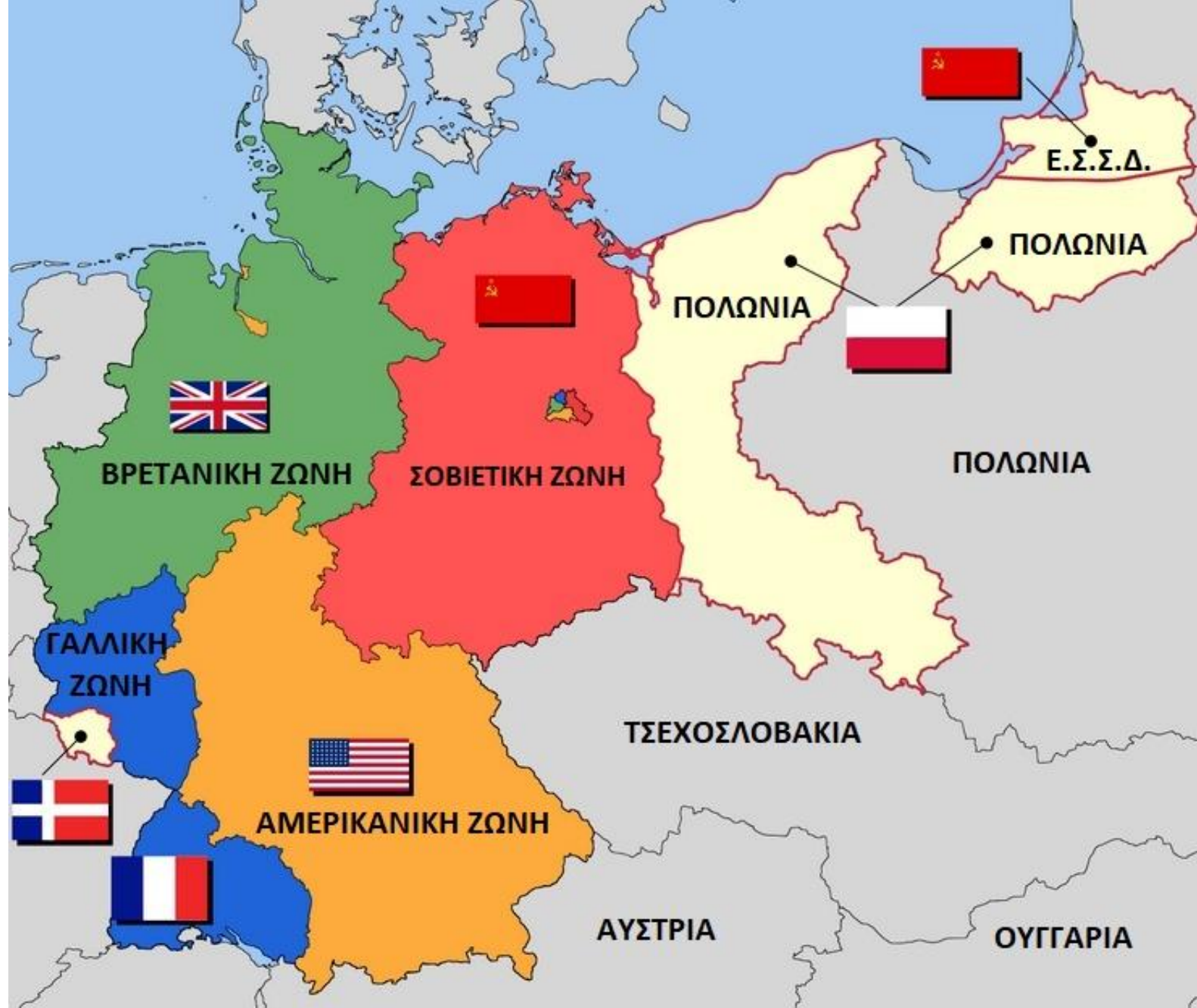
Εκεί αποφασίστηκε η **διαίρεση** της **Γερμανίας** σε τέσσερις ζώνες κατοχής, με το Βερολίνο υπό κοινό έλεγχο.

Ο χώρος διεξαγωγής της διάσκεψης του Πότσδαμ: παλάτι Cecilienhof

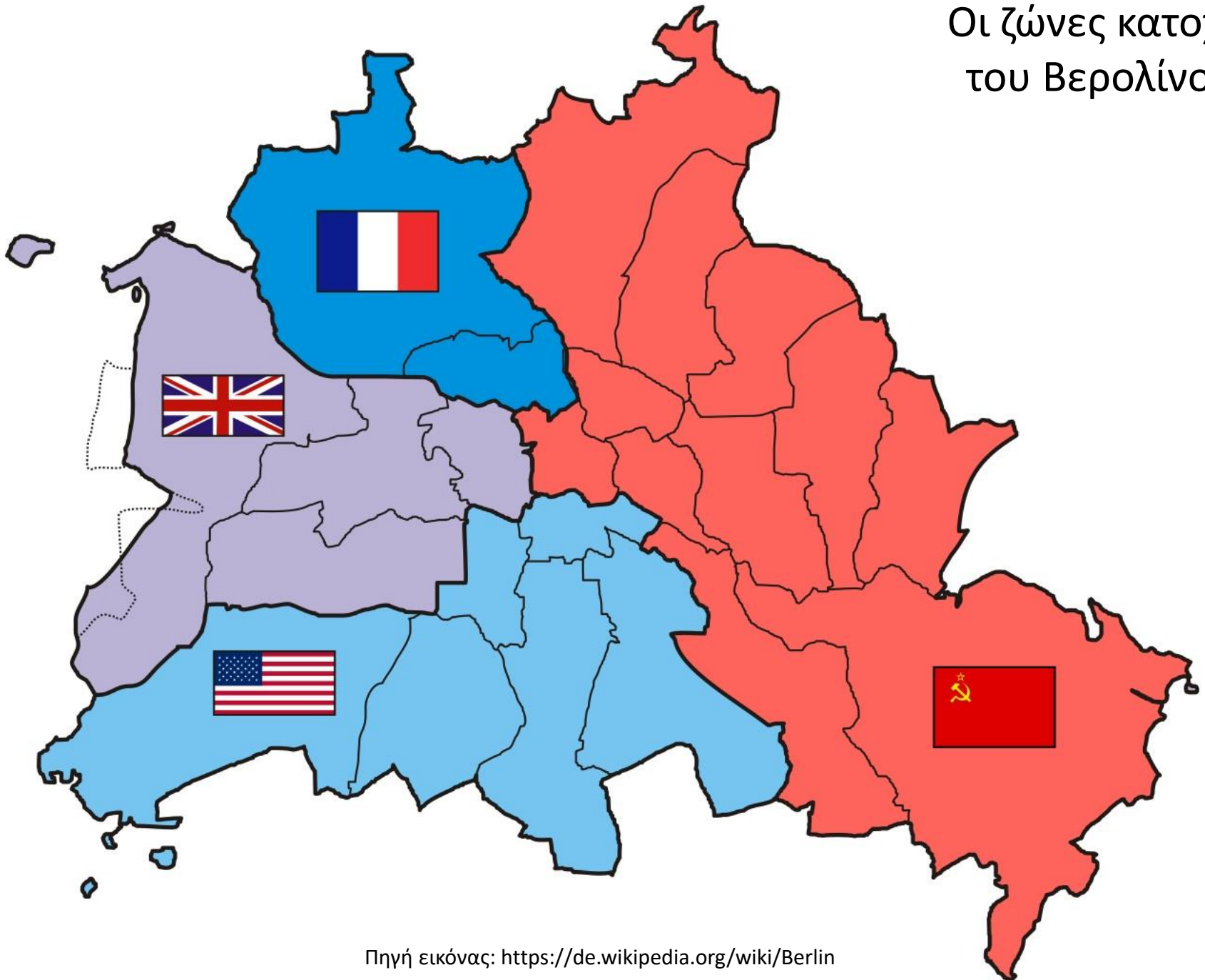

Οι ζώνες κατοχής της Γερμανίας μετά το 1945

Πηγή αρχικής εικόνας: https://de.wikipedia.org/wiki/Deutsche_Frage

Οι ζώνες κατοχής του Βερολίνου

Πηγή εικόνας: <https://de.wikipedia.org/wiki/Berlin>

ΚΟΝΤΡΑ **ΑΝΑΤΟΛΗΣ** – **ΔΥΣΗΣ**

Με το τέλος του πολέμου φάνηκαν αμέσως και οι διαφορές μεταξύ των πρώην συμμάχων: η κομμουνιστική **Σοβιετική Ένωση** βρίσκονταν απέναντι στις δυτικές δυνάμεις της **Γαλλίας**, της **Βρετανίας** και των **Η.Π.Α.**

Έτσι διχοτομήθηκε όχι μόνο η Γερμανία σε **Ανατολική Γερμανία** με πρωτεύουσα το Βερολίνο και **Δυτική Γερμανία** με πρωτεύουσα την Βόννη, αλλά ολόκληρη η **Ευρώπη**.

- European members of NATO, 1955
- Communist bloc countries
- Neutral countries
- Iron curtain

BERLIN

U.S. zone   French zone
British zone   Soviet zone

ΚΟΝΤΡΑ ΑΝΑΤΟΛΗΣ – ΔΥΣΗΣ

Οι χώρες που ήταν κάτω από την σοβιετική επιρροή, όπως

- η Ανατολική Γερμανία
- η Ουγγαρία
- η Τσεχοσλοβακία
- η Πολωνία
- η Ρουμανία
- η Βουλγαρία

απέκτησαν καθεστώτα όπως της **Σοβιετικής Ένωσης** και ονομάστηκαν **Λαϊκές Δημοκρατίες**. Στη Δύση οι χώρες αυτές ονομάζονταν **ανατολικό μπλοκ**.

ΚΟΝΤΡΑ **ΑΝΑΤΟΛΗΣ** – **ΔΥΣΗΣ**

Η γραμμή των συνόρων μεταξύ των χωρών του **ανατολικού μπλοκ** και των χωρών της **Δυτικής Ευρώπης** ονομάστηκε στα αγγλικά **iron curtain** και αποδόθηκε στα ελληνικά ως «σιδηρούν παραπέτασμα».

Για πολλές δεκαετίες η συνοριακή αυτή γραμμή υπήρξε γραμμή πολιτικής, οικονομικής και πολιτισμικής **αντιπαράθεσης** και χώρισε τον κόσμο σε δύο αντίπαλα στρατόπεδα.

Τμήμα των συνόρων των δύο Γερμανιών

Πηγή εικόνας: https://www.t-online.de/nachrichten/wissen/geschichte/id_86746568/si_0/eichsfeld-leben-und-wende-an-der-innerdeutschen-grenze.html

ΟΙ ΛΑΪΚΕΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΕΣ

Στα κράτη της **Ανατολικής Ευρώπης** τα παλιά καθεστώτα που κυβερνούσαν πριν από τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο παραμερίστηκαν.

Στις χώρες αυτές τα **κομμουνιστικά κόμματα** που ανέλαβαν την εξουσία, προχώρησαν σε μεγάλης κλίμακας **κρατικοποιήσεις** και προχώρησαν σε ριζικές αλλαγές στην οργάνωση και διοίκηση του κράτους.

ΟΙ ΛΑΪΚΕΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΕΣ

Στις **Λαϊκές Δημοκρατίες** της Ανατολικής Ευρώπης σημειώθηκαν επιτυχίες:

- 1 στον βιομηχανικό τομέα
- 2 στην οργάνωση συστημάτων υγείας
- 3 στην οργάνωση της εκπαίδευσης
- 4 και βελτιώθηκε αισθητά η κοινωνική και εργασιακή θέση της **γυναίκας**

ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

Η εξουσία στις **λαϊκές δημοκρατίες** της Ανατολικής Ευρώπης ασκούνταν από τα κομμουνιστικά κόμματα μονοπωλιακά. Αυτό δημιούργησε αντιδράσεις διότι:

- 1 η δυνατότητα ελεύθερης έκφρασης των πολιτικών απόψεων ήταν περιορισμένη
- 2 οι διώξεις αντιφρονούντων ήταν συχνό φαινόμενο

ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

- 3 ο στενός κρατικός έλεγχος της αγοράς προκαλούσε ελλείψεις σε αγαθά ευρείας κατανάλωσης

Μετά τον θάνατο του **Στάλιν** το 1953, ασκήθηκε έντονη κριτική στις παραπάνω πρακτικές. Η κατάσταση ωστόσο δεν άλλαξε, με αποτέλεσμα να αυξηθεί η **λαϊκή δυσαρέσκεια** σε πολλά κράτη της ανατολικής Ευρώπης.

Η ΛΑΪΚΗ ΔΥΣΑΡΕΣΚΕΙΑ

Η λαϊκή δυσαρέσκεια πήρε σε κάποιες χώρες τη μορφή λαϊκών εξεγέρσεων, όπως π.χ.

- στην Ανατολική Γερμανία το 1953
- στην Ουγγαρία το 1956
- στην Τσεχοσλοβακία το 1968
- στην Πολωνία το 1968

Οι λαϊκές εξεγέρσεις αυτές **κατεστάλησαν** με τη βοήθεια του **σοβιετικού στρατού**.

Σοβιετικό άρμα μάχης στη Λειψία της Ανατολικής Γερμανίας το 1953

Πηγή εικόνας: https://de.wikipedia.org/wiki/Aufstand_vom_17._Juni_1953

Σοβιετικά άρματα μάχης στη Βουδαπέστη της Ουγγαρίας το 1956

Η «ΑΝΟΙΞΗ ΤΗΣ ΠΡΑΓΑΣ» 1968

Πηγή εικόνας: <https://www.welt.de/debatte/kommentare/article119198854/Die-Panzer-zerstoerten-die-Traeume-einer-Generation.html>

ΑΛΒΑΝΙΑ - ΓΙΟΥΓΚΟΣΛΑΒΙΑ

Ιδιαίτερη περίπτωση αποτελούν η **Αλβανία** και η **Γιουγκοσλαβία**. Μετά την αποχώρηση των **Ναζί**, οι χώρες αυτές δεν καταλήφθηκαν από σοβιετικά στρατεύματα, αλλά είχαν **κομμουνιστικές** κυβερνήσεις και αποτέλεσαν ιδιόμορφες περιπτώσεις **σοβιετικής επιρροής**.

Το 1948 η **Γιουγκοσλαβία** συγκρούστηκε με την **Σοβιετική Ένωση** και ακολούθησε έναν δικό της σοσιαλιστικό δρόμο.

ΑΛΒΑΝΙΑ - ΓΙΟΥΓΚΟΣΛΑΒΙΑ

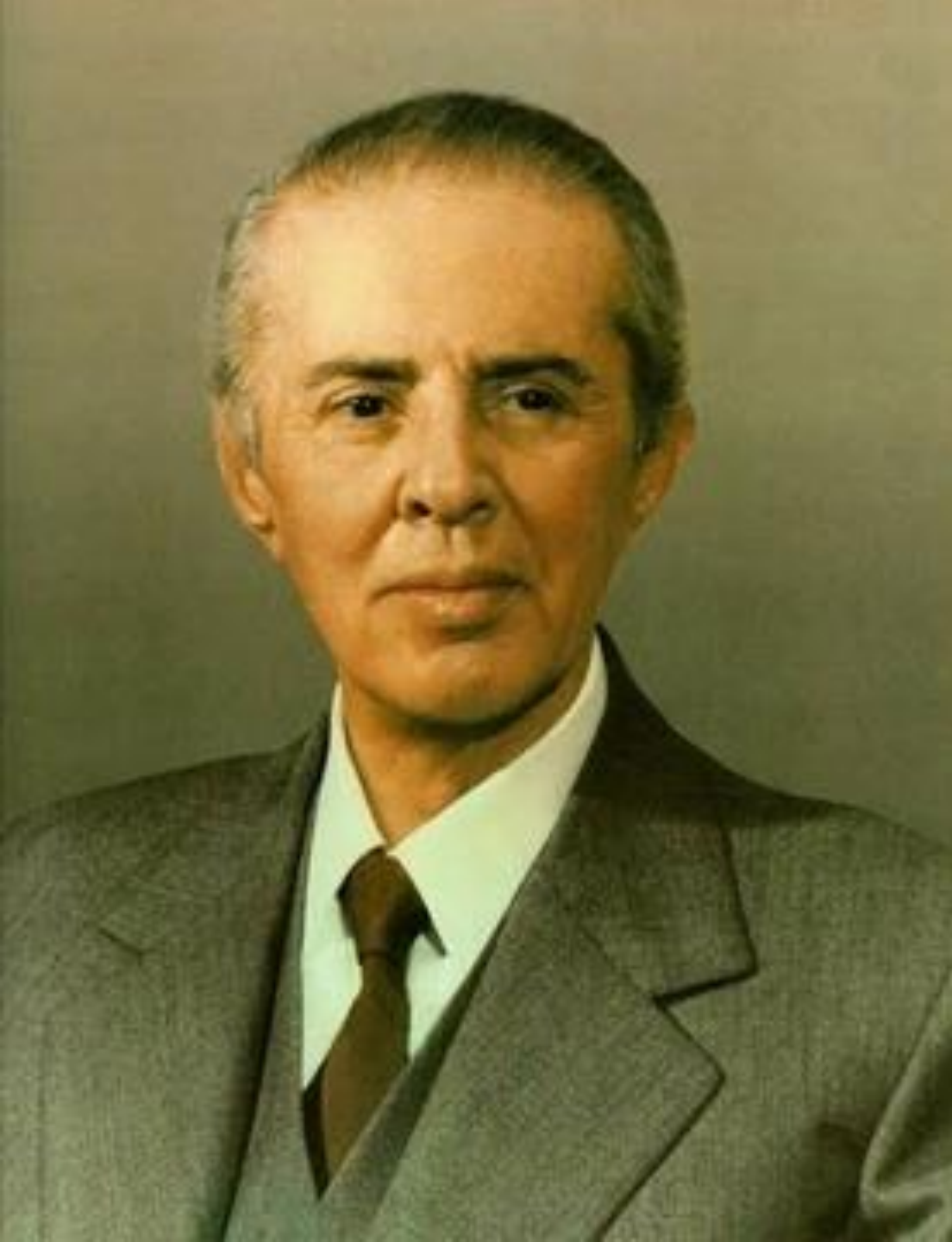

Η προσωπικότητα του ηγέτη της Γιόζεφ Τίτο επέτρεψε στη **Γιουγκοσλαβία** να ακολουθήσει τη δική της πολιτική, να είναι ανεξάρτητη και να συνεργάζεται τόσο με την **Ανατολή** όσο και με την **Δύση**.

Η **Αλβανία** στηρίχθηκε αρχικά στη **Γιουγκοσλαβία**, αργότερα στη **Σοβιετική Ένωση** και στη **Κίνα** αλλά ο ηγέτης της Ενβέρ Χότζα επέλεξε για την χώρα του την απομόνωση.

Γιόσιπ Μπροζ Τίτο
(1892 – 1980)
Ηγέτης της
Γιουγκοσλαβίας
(1941 – 1980)

Ο ηγέτης της μεταπολεμικής
Αλβανίας Ενβέρ Χότζα
(1908 – 1985)
Γραμματέας του
Κομμουνιστικού Κόμματος
της Αλβανίας
(1941 – 1985)

Η ΑΝΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗ ΤΗΣ Δ. ΕΥΡΩΠΗΣ

Οι ανθρώπινες απώλειες και οι τεράστιες υλικές καταστροφές που προξένησε ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος ήταν άνευ προηγουμένου. Οι χώρες της **Ευρώπης** και τα οικονομικά και κοινωνικά τους συστήματα είχαν πρακτικά καταρρεύσει.

Οι **Η.Π.Α.** για να εμποδίσουν την επέκταση της **σοβιετικής επιρροής** στην **Δυτική Ευρώπη** εκπόνησαν το περίφημο «σχέδιο Μάρσαλ».

ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΜΑΡΣΑΛ

Το «σχέδιο Μάρσαλ» ήταν ένα πρόγραμμα οικονομικής βοήθειας 13 δις \$ που χορήγησαν οι ΗΠΑ μετά τον Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο στα κράτη της **Δυτικής Ευρώπης**. Πήρε το όνομά του από τον Αμερικανό υπουργό Εξωτερικών Τζορτζ Μάρσαλ.

Συνέβαλε ουσιαστικά στην οικονομική ανόρθωση της **Δ. Ευρώπης**, αλλά, παράλληλα, ενίσχυσε την πολιτική επιρροή των **Η.Π.Α.** στις δυτικοευρωπαϊκές χώρες.

Τζορτζ Μάρσαλ
(1880 – 1959)

Αμερικανός στρατηγός και
Υπουργός Εξωτερικών των Η.Π.Α.

ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΜΑΡΣΑΛ

Η **Σοβιετική Ένωση** κατήγγειλε το «σχέδιο Μάρσαλ» ως μία προσπάθεια ανάμειξης των **Η.Π.Α.** στις εσωτερικές υποθέσεις των χωρών της **Ευρώπης** και πίεσε τις **Λαϊκές Δημοκρατίες** να μη δεχτούν την αμερικανική βοήθεια, όπως και έγινε.

Στην **Δυτική Ευρώπη** τα αποτελέσματα του σχεδίου Μάρσαλ φάνηκαν γρήγορα, με την βιομηχανική παραγωγή και το εμπόριο να είναι ήδη το 1948 σε προπολεμικά επίπεδα.

Η ΑΝΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗ ΤΗΣ Δ. ΕΥΡΩΠΗΣ

Στην κατεστραμμένη από τον πόλεμο **Γερμανία** οργανώθηκε γρήγορα η ανοικοδόμηση των πόλεων: κυρίως **γυναίκες** και **παιδιά** καθάριζαν τα ερείπια, και χώριζαν όλα τα χρήσιμα υλικά που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν στην ανοικοδόμηση των πόλεων.

Είναι οι λεγόμενες «γυναίκες των ερειπίων» (Trümmerfrauen) που συνέβαλλαν τα μέγιστα στην γερμανική ανοικοδόμηση.

Γυναίκες καθαρίζουν τον σοβά από τα τούβλα, για να μπορέσουν πάλι να χρησιμοποιηθούν στην ανοικοδόμηση των κατοικιών στην κατεστραμμένη Γερμανία.

Bundesarchiv, Bild 183-Z1218-318
Foto: Kolbe | 1947

Βερολίνο 1947: Γυναίκες αντιμέτωπες με «βουνά» ερειπίων

Πηγή εικόνας: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Bundesarchiv_Bild_183-Z1218-318,_Berlin,_Trümmerfrauen.jpg

ΚΡΑΤΟΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

Την περίοδο της μεταπολεμικής ανοικοδόμησης της **Ευρώπης** έγιναν προσπάθειες δημιουργίας του **κράτους πρόνοιας**.

Η κοινοβουλευτική δημοκρατία ήταν το πολίτευμα που καθιερώθηκε σε όλα τα κράτη της Δυτικής Ευρώπης. Οι **εργατικές οργανώσεις**, τα **κεντροαριστερά** και **αριστερά** κόμματα είχαν τη θέση, ότι οι κοινοβουλευτικοί θεσμοί χάνουν το αληθινό τους νόημα, όταν δεν προωθούν την **κοινωνική δικαιοσύνη**.

ΚΡΑΤΟΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

Σύμφωνα με αυτήν την **πολιτική θέση**, το κράτος οφείλει να εξασφαλίζει στους πολίτες το δικαίωμα:

- στην εργασία
- στην εκπαίδευση
- στην υγεία και
- να παίρνει μέτρα για την ενίσχυση των ασθενέστερων κοινωνικών τάξεων

ΚΡΑΤΟΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

ΚΡΑΤΟΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

Σύντομα τα κράτη της Δυτικής Ευρώπης προχώρησαν σε εκτεταμένες παροχές προς τους πολίτες τους, διότι

- 1 βασίστηκαν στις πολιτικές θέσεις που είχαν διατυπωθεί από τις εργατικές οργανώσεις, τα κεντροαριστερά και αριστερά κόμματα
- 2 επηρεάστηκαν από την κοινωνική πολιτική των Λαϊκών Δημοκρατιών της Ανατολικής Ευρώπης

ΚΡΑΤΟΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

Έτσι οι πολίτες των κρατών της **Δυτικής Ευρώπης** είχαν:

- ιατροφαρμακευτική περίθαλψη
- κοινωνική ασφάλιση και
- εκπαίδευση

όπως ακριβώς και οι πολίτες των **Λαϊκών Δημοκρατιών** της **Ανατολικής Ευρώπης**.

ΚΙΝΗΜΑΤΑ ΑΜΦΙΣΒΗΤΗΣΗΣ

Η μεταπολεμική εξέλιξη των κρατών της **Δυτικής Ευρώπης** ήταν στα πρότυπα των **Η.Π.Α.** και οι κοινωνίες ήταν έντονα καταναλωτικές: ο κάθε πολίτης προσπαθούσε να αποκτήσει για τον εαυτό του και την οικογένειά του όσο το δυνατόν μεγαλύτερες ανέσεις, όπως:

- ηλεκτρικά είδη
- μέσο μετακίνησης
- ψυχαγωγία

ΚΙΝΗΜΑΤΑ ΑΜΦΙΣΒΗΤΗΣΗΣ

Αυτός ακριβώς ο τρόπος κοινωνικής οργάνωσης και ζωής, που αναγόρευε τα **υλικά αγαθά** σε **κυρίαρχες αξίες**, αμφισβητήθηκε έντονα στα τέλη της δεκαετίας του '60 σε όλες τις δυτικές κοινωνίες, κυρίως από τους νέους.

Υπήρξαν δύο διαφορετικά είδη αντίδρασης:

- 1 μία ειρηνική αντίδραση με το κίνημα των χίπις ή των παιδιών των λουλουδιών
- 2 μία συγκρουσιακή αντίδραση, γνωστή ως «ο Μάης του 68»

ΤΟ ΚΙΝΗΜΑ ΤΩΝ ΧΙΠΙΣ

Το κίνημα των Χίπις ήταν ένα νεανικό κίνημα αμφισβήτησης που ξέσπασε στις **Η.Π.Α.** στα μέσα της δεκαετίας του 1960, και διαδόθηκε πολύ γρήγορα σε όλες σχεδόν τις χώρες του κόσμου.

Οι νέοι **απέρριπταν** τις αξίες της μεταπολεμικής γενιάς των γονέων τους, ήταν **ενάντια** στον πόλεμο και τον ρατσισμό και **υπέρ** της σεξουαλικής απελευθέρωσης.

Η ΘΡΥΛΙΚΗ ΣΥΝΑΥΛΙΑ ΤΟΥ WOODSTOCK ΣΤΙΣ Η.Π.Α.

Πηγή εικόνας: <https://rockwave.gr/woodstock-festival/>

Ο ΜΑΗΣ ΤΟΥ 68

Ο λεγόμενος «Μάης του 68» ήταν η **οργανωμένη** αντίδραση των νέων της **Γαλλίας** απέναντι στις αστυνομικές αρχές που εξελίχθηκε σε γενική **κοινωνική αντίσταση** κατά της **κυβέρνησης** με τη συμμετοχή των **Γάλλων** εργατών και υπαλλήλων στη **γενική απεργία** που εξαγγέλθηκε.

Οι σφοδρές οδομαχίες μεταξύ πολιτών και αστυνομίας οδήγησαν στην παραίτηση της κυβέρνησης και στην διεξαγωγή εκλογών.

ΠΑΡΙΣΙ: ΜΑΗΣ ΤΟΥ 68

Πηγή εικόνας: <https://yellowradio.gr/γαλλια-μαης-του-68-γινετε-ρεαλιστες-α/>

ΠΑΡΙΣΙ: ΜΑΗΣ ΤΟΥ 68

ΠΑΡΙΣΙ: ΜΑΗΣ ΤΟΥ 68

Πηγή εικόνας: <https://www.telerama.fr/livre/mai-68-sous-les-paves,-plein-de-livres,n5638771.php>

Ο ΜΑΗΣ ΤΟΥ 68

Η **κυβέρνηση** του Σαρλ ντε Γκολ βγήκε ενισχυμένη από τις εκλογές , άρα τα γεγονότα του Μάη του 1968 μπορεί να θεωρηθούν ως **πολιτική ήττα**, είχαν όμως **τεράστιες κοινωνικές συνέπειες**, διότι θεωρούνται ως σημείο-σταθμός στην **αμφισβήτηση** του **κατεστημένου** όπως:

- η θρησκεία
- ο πατριωτισμός
- ο σεβασμός στην εξουσία

Ο ΜΑΗΣ ΤΟΥ 68

Για την **γαλλική** κοινωνία τα γεγονότα του Μάη του 1968 σηματοδότησαν τη μετάβαση από τον **συντηρητισμό** στις **φιλελεύθερες ιδέες**:

- ισότητα
- ανθρώπινα δικαιώματα
- σεξουαλική απελευθέρωση

Για τους νέους της υπόλοιπης **Ευρώπης** αποτέλεσαν **έμπνευση** για αντίστοιχους κοινωνικούς αγώνες και μεταρρυθμίσεις.

**Κείμενα, συγγραφή, ιστορική έρευνα, εικόνες: Γαρίτατζης Χαράλαμπος (ΠΕ07)
Φιλολογική επιμέλεια: Γεώργιος Σπανός (ΠΕ02)**